

TESTOVANIE ÚPADKU A HROZIACEHO ÚPADKU DLŽNÍKA Z POHLĀDU SLOVENSKEHO PRÁVNEHO PORIADKU

TESTING OF INSOLVENCY AND IMMINENT INSOLVENCY OF THE DEBTOR FROM THE POINT OF VIEW OF THE SLOVAK LEGAL ORDER

Jaroslav Dolný¹

<https://doi.org/10.33542/SIC2023-2-01>

ABSTRAKT

Článok² sa zaoberá spôsobmi testovania úpadku vo forme predĺženia a platobnej neschopnosti ako aj hrozby úpadku z pohľadu slovenského právneho poriadku. Slovenská právna úprava vymedzenia úpadku a hroziaceho úpadku prešla v nedávnom čase zmenami v dôsledku transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady o preventívnej reštrukturalizácii, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132. Predmetom analýzy v článku je vymedzenie zákonných podmienok pre určenie hrozby úpadku a úpadku dlžníka a identifikovanie problémových častí právnej úpravy. Článok poskytuje teoretickú ako aj praktickú analýzu aktuálnej právnej úpravy podmienok úpadku a jeho hrozby ako aj aktuálnej judikatúry v tejto oblasti. V závere článok zhrňuje výsledky analýzy a navrhuje možné aplikačné a legislatívne riešenia pri testovaní úpadku a hroziaceho úpadku.

ABSTRACT

The article deals with ways of testing insolvency in the form of over-indebtedness and illiquidity as well as the imminent insolvency from the perspective of the Slovak legal order. Slovak legislation on the definition of bankruptcy and impending bankruptcy has recently undergone changes as a result of the transposition of the Directive of the European Parliament and the Council on preventive restructuring, on debt relief and disqualification and on measures to increase the effectiveness of restructuring, bankruptcy and debt discharge proceedings and on the amendment of Directive (EU) 2017/1132. The subject of the analysis in the article is the definition of the legal conditions for determining imminent insolvency and insolvency of the debtor and identifying problematic parts of the legislation. The article provides a theoretical as well as a practical analysis of the current legal regulation of insolvency conditions and imminent insolvency, as well as current jurisprudence in this area. In the end, the article summarizes the results of the analysis and suggests possible application and legislative solutions for insolvency and imminent insolvency testing.

I. ÚVOD

V priebehu fungovania podniku sa môže podnikateľ stretnúť s viacerými situáciami, ktoré majú negatívne finančné dopady na jeho fungovanie. Nie je neobvyklé, že tieto finančné dopady

¹ doc. JUDr. Ing., PhD., Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Slovenská republika. Pavol Jozef Šafárik University in Košice, Faculty of Law, Slovak Republic.

² Tento článok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0424 a VEGA č. 1/0259/22.

spôsobia samotný úpadok podnikateľa. Podnikateľovi však už pred samotným nastátím úpadku vznikajú *ex lege* viaceré predinsolvenčné³ povinnosti⁴, ktorými by mal úpadok odvrátiť. Tento stav v podobe úpadku sa však podnikateľovi nemusí podariť odvrátiť a v takomto prípade prirodzene prechádza do režimu konkurzu.

Ukončenie podnikateľskej činnosti vyhlásením konkurzu na podnikateľa má nepriaznivý vplyv nielen na veriteľov problémovej spoločnosti, ale aj na odberateľov, ktorí s uvedenou spoločnosťou obchodujú.⁵ Preto právny poriadok upravuje aj zákonom upravené možnosti riešenia hroziaceho úpadku a úpadku ako preventívna reštrukturalizácia a formálna reštrukturalizácia, ktoré majú za cieľ ktoré majú za cieľ predovšetkým zachrániť životaschopné podniky a vyhnúť sa vyhláseniu konkurzu na podnikateľa.

Význam v správnom a objektívnom vymedzení úpadku možno vidieť vo viacerých smeroch ako pri určovaní objektívnej zodpovednosti osôb za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu⁶, pri skúmaní podmienok odporovateľnosti právnym úkonom dlžníka⁷ ako aj v možnosti riešenia úpadku prostredníctvom zákonnej reštrukturalizácie. Aj keď tieto oblasti úzko súvisia s úpadkom dlžníka, príspevok sa bližšie zaoberá podmienkami, ktoré musia byť splnené, aby sa dlžník nachádzal v úpadku prípadne mu úpadok hrozil.

Do slovenského právneho poriadku bol v marci 2022 prijatý zákon č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku (ďalej aj „zákon o riešení hroziaceho úpadku“), ktorého účelom je transpozícia smernice⁸ o konkurze a reštrukturalizácii. Okrem vytvorenia nových inštitútov preventívnych konaní do slovenského poriadku⁹, zásadným spôsobom pozmenila definíciu platobnej neschopnosti podnikateľa a jej testovanie pre účely určenia úpadku a hroziaceho úpadku. Zároveň naviazala úpadok vo forme platobnej neschopnosti na povinnosť dlžníka podať návrh na vyhlásenie konkurzu.¹⁰

Dôvodová správa k zákonu o riešení hroziaceho úpadku odkazuje na viaceré ekonomické modely, ktoré sú využiteľné a spoľahlivé pre predikovanie úpadku ako Altmanovo Z-score¹¹, avšak od ich prevzatia do právnej úpravy upúšťa z dôvodu adekvátnosti a nepoužiteľnosti na všetky podnikateľské činnosti. Samozrejme to má aj svoje ekonomické ratio, pretože daný model bol skonštruovaný v podmienkach zahraničného podnikateľského prostredia a nemusí zohľadňovať slovenské špecifiká¹². Namiesto toho zákonodarca hrozbu úpadku naväzuje na hroziacu platobnú neschopnosť v nasledujúcich 12-tich kalendárnych mesiacoch. Upúšťa tak

³ Dlžník je povinný bez zbytočného odkladu prijať vhodné a primerané opatrenia na odvrátenie úpadku (ust. § 4a zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „ZKR“).

⁴ CSACH, K. Predinsolvenčné povinnosti štatutárnych orgánov. *Karlovarské právnické dny*, 2017. s.398-415.

⁵ SANFORD U. Mba. *New Financing for Distressed Business in the Context of Business Restructuring Law*. Budapest: Springer. 2019. s. 20.

⁶ DOLNÝ, J. Zodpovednosť štatutárneho orgánu spoločnosti za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu: komparácia slovenského a nemeckého právneho poriadku In: SUCHOŽA, J., HUSÁR, J., HUČKOVÁ, R. (eds.): *Právo, obchod, ekonomika IX*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2019, s.111 – 118; MAŠUROVÁ, A. Zodpovednosť štatutárov, faktických štatutárov a tieňových štatutárov kapitálových spoločností voči veriteľom spoločnosti podľa novej úpravy obchodného zákonníka a zákona o konkurze a reštrukturalizácii. In: *Míľniky práva v stredoeurópskom priestore 2018*, Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2018. s. 169-181.

⁷ K tomu bližšie DOLNÝ, J. *Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve*, Bratislava: C.H.BECK, 2021.

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcach preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (ďalej aj „Smernica“).

⁹ K tomu pozri Havel, B., Žitňanská, L.: Hranice využiteľnosti preventívnej reštrukturalizácie a insolvenčnej governance – český a slovenský pohľad. *Právni rozhledy*, roč. 30, č. 1/2022, s. 1-6.

¹⁰ Ust. § 11 ods. 2 ZKR.

¹¹ K opačnému názoru pozri HEATON, J.B. The Altman Z Score Does Not Predict Bankruptcy. *AIRA Journal*, 2020, č. 3, s. 32-34.

¹² K tomu pozri bližšie GULKA, M. Model predikcie úpadku obchodných spoločností podnikajúcich v podmienkach SR. *FORUM STATISTICUM SLOVACUM*, 2016, č. 1, s. 16-22.

od konceptu hrozby úpadku, ktorá bola naviazaná na tzv. súvahový test a vymedzená Obchodným zákonníkom¹³.

Základné vymedzenie úpadku stanovuje ZKR na predĺženie, ktoré spravidla testujeme prostredníctvom súvahového testu a platobnú neschopnosť, ktorú skúma testom likvidity.¹⁴ Testovanie hrozby úpadku, ako bolo vyššie uvedené, naviazaná na hroziacu platobnú neschopnosť, ktorú môžeme testovať viacerými spôsobmi.

II. SÚVAHOVÝ TEST

Hneď na úvod je potrebné povedať, že súvahový test sa okrem posudzovania úpadku vo forme predĺženia podľa pravidiel ZKR, používa aj v prípade podmienok pre rozdelenie vlastných zdrojov kapitálových obchodných spoločností. Svojou podstatou však obidva testovania smerujú k rovnakému záveru, a to k pomerovaniu hodnoty majetku a záväzkov a ochrane veriteľov či už z pohľadu obchodného práva alebo konkurzného práva.¹⁵

Podľa ZKR je predĺžený ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa¹⁶ a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku. Do celkovej výšky záväzkov sa však nezapočítavajú záväzky, ktoré sú spojené so záväzkom podriadenosti¹⁷. Tento koncept je logický vzhľadom na subordináciu týchto záväzkov v konkurze.¹⁸ Z uvedeného zákonného vymedzenia vyplýva, že základom pre určovanie predĺženia je podľa ZKR účtovníctvo a sledovanie výšky vlastného imania, ako položky vyjadrujúcej účtovnú hodnotu spoločnosti. Všetky tieto účtovné veličiny ako majetok, záväzky, vlastné imanie sú zachytené v rámci účtovnej závierky¹⁹, ktorá by mala poskytovať verný a pravdivý obraz o majetku a záväzkoch podnikateľa, ak je účtovníctvo vedené riadne.

Avšak zostavenie riadnej účtovnej závierky ku koncu účtovného obdobia podnikateľa nespĺňa zákonnú povinnosť sústavného sledovania finančnej situácie podnikateľa²⁰. Ako uvádza Ústavný súd SR²¹, „je potrebné vnímať, že účtovná závierka nie je plnohodnotným výrazom reálnej likvidity spoločnosti, ale principiálne štruktúrovaným súborom údajov podávajúcim prehľad o účtovných prípadoch spoločnosti (§ 17 ods. 1 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov). Suma zisku vykázaná v účtovnej závierke je tak sama osebe účtovnou veličinou, navyše určenou k určitému dňu (koncu účtovného obdobia,

¹³ Do prijatia zákona o riešení hroziaceho úpadku bol hroziaci úpadok vymedzený ako stav, kedy pomer vlastného imania a záväzkov je menej ako 8:100 (ust. § 67a OBZ). K tomu bližšie pozri KUBINEC, M. *Obchodná spoločnosť v kríze*. Bratislava: C.H.BECK, 2022.

¹⁴ K rozdeleniu testov solventnosti pozri bližšie HEATON, J.B. Solvency tests. *Business Lawyer*. 2007, roč. 62, č. 3, s. 983.

¹⁵ K súvahovému testu a ochrane veriteľov pozri KUBLER, F. In LUTTER, M. *Legal Capital in Europe*. Bonn: Walter de Gruyter, 2006, s. 14 a nasl. Ku kritike súvahového testu pozri RICKFORD, J. Legal Approaches to Restricting Distributions to Shareholders: Balance Sheet Tests and Solvency Tests. *European Business Organization Law Review*. 2006, roč. 7, č. 1, s. 135-179.

¹⁶ Plurita veriteľov je podmienkou pre všetky formy úpadku. V praxi občas identifikácia druhého veriteľa spôsobuje inému veriteľovi problémy. K tomu bližšie Kubinec, M. Hľadáme ďalších veriteľov. *Bulletin slovenskej advokácie*, 2005, č. 6 - 7, s. 4 a nasl.

¹⁷ Podľa § 95 ods. 2 a 3 ZKR tvoria podriadené pohľadávky veriteľov spojené so záväzkom podriadenosti, zmluvné pokuty a pohľadávky, ktoré patria alebo patrili veriteľovi, ktorý je alebo kedykoľvek od vzniku pohľadávok bol spriaznený s úpadcom. V Slovenskej judikatúre však v súčasnosti rezonuje rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 4 CoKR 27/2018 z 27. 2. 2019, pri ktorom bolo odmietnuté dovolanie Najvyšším súdom SR sp. zn. 2 Obdo 37/2020 z 30. 11. 2021 a Ústavný súd SRa v uznesení sp. zn. II. ÚS 317/2022-28 z 29. 6. 2022 taktiež zaoberal len otázkou prípustnosti dovolania a podľa ktorého, za určitých okolností je potrebné za spriazneného veriteľa považovať aj bankového veriteľa. Ku kritike daného rozhodnutia pozri JANOTOVÁ, P., VOLNÝ, M. Rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 4 CoKR 27/2018 z 27. 2. 2019 (spriaznenosť bankového veriteľa) In *Súkromné právo*, č. 1, 2023.

¹⁸ K subordinácii záväzkov dlžníka pozri bližšie DOLNÝ, J. Doktrína prekvalifikovania cudzích zdrojov na vlastné zdroje. *Justičná revue*, 2016, č.10, s. 1034 – 1053; GELTER, M. The subordination of shareholder loans in bankruptcy. *International Review of Law and Economics*. 2006, č. 4, s. 478-502.

¹⁹ K účtovnej hodnote spoločnosti pozri bližšie FARKAŠ, R. *Vlastné imanie obchodných spoločností*, Bratislava: Wolters Kluwer, 2018.

²⁰ Ust. § 4a ods. 1 ZKR.

²¹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. decembra 2015, sp. zn. II. ÚS 273/2012-85.

resp. minulých období), pričom skutočná likvidita spoločnosti (schopnosť reálne zabezpečiť výplatu tejto veličiny akcionárom) jej vôbec nemusí zodpovedať. To, samozrejme, neznamená, že účtovná závierka je nesprávna alebo nehodnoverná. Ide len o prirodzený dôsledok rozdielu medzi spôsobom tvorby účtovnej závierky, ktorá sa v záujme prehľadnosti a výpovednej hodnoty zostavuje v unifikovaných merných jednotkách – peniazoch, a realite spoločnosti, ktorá v skutočnosti jednotlivé aktíva nemusí mať (a veľmi často ani nemá) v peniazoch, ale v tovare, pohľadávkach, iných nehmotných statkoch a pod.“ To znamená, že z pohľadu podnikateľa je potrebné si nastaviť procesy sledovania účtovníctva tak, aby vedel v primeranej lehote vyhodnotiť svoje predĺženie vyplývajúce z účtovníctva. Sústavnosť sledovania nebude splnená, ak podnikateľ svoje predĺženie vyhodnotí z riadnej účtovnej závierky zostavenej ku koncu účtovného obdobia. Podľa Csacha má štatutárny orgán, samozrejme, povinnosť zaviesť monitorovací systém na sledovanie finančného stavu spoločnosti pre účely uistenia, či sa spoločnosť už nenachádza v úpadku a čím je ekonomická situácia horšia, tým častejšie a dôkladnejšie má štatutárny orgán sledovať finančnú situáciu a periodicita kontroly by nemala presahovať lehotu, v ktorej je člen orgánu povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Aj s ohľadom na povinné sledovanie finančnej situácie podnikateľa je možné určiť moment úpadku ako konkrétny deň, čo nadväzuje na teóriu Jacksona²², že ak by bolo možné určiť úpadok ako konkrétny bod v čase, tak by veritelia nečelili problémom súvisiacim s uspokojením ich pohľadávok.

Hlavným problémom pri predĺžení je určovanie a sledovanie hodnoty majetku a záväzkov osôb, ktoré sú povinné viesť účtovníctvo²³. V praxi sa stáva, že podnikateľovo účtovníctvo nezodpovedá skutočnosti. Podľa uznávaného autora v oblasti skúmania účtovných podvodov Howarda M. Schilita²⁴ medzi najčastejšie typy účtovných mechanizmov, na spáchanie podvodu s finančnými výkazmi patria napr. zaúčtovanie príjmov predčasne, zaúčtovanie falošných príjmov, nevykázanie všetkých záväzkov, nesprávne ohodnotenie aktív spoločnosti a pod, teda samostatné skúmanie aktív spoločnosti nemusí priniesť želaný výsledok. Ak sa určuje úpadok dlžníka, je veľmi dôležitou otázkou, čím je tvorený majetok spoločnosti.²⁵ Nie každá zložka majetku (alebo účtovná položka) je premeniteľná na peňažné prostriedky.²⁶ Napr. pôjde často krát o nehmotný majetok ako goodwill, softvér alebo aktivované položky na vývoj²⁷.

Na riešenie vyššie uvedenej situácie je inšpiratívny návrh testu čistých aktív²⁸ ako náhrada súvahovo testu podľa FEE²⁹. Podľa návrhu by mal súvahový test vychádzať z údajov z účtovnej závierky zostavenej podľa medzinárodných štandardov IFRS alebo GAAP, ktoré sú spoľahlivé široko akceptované. Hodnoty z takto zostavenej súvahy zabezpečujú dostatočnú objektivitu a porovnateľnosť medzi spoločnosťami. Test čistých aktív je podľa návrhu širší ako súvahový test. Vyžaduje aby štatutárny orgán spoločnosti potvrdil, že spoločnosť bude schopná uhradiť svoje dlhy a to porovnaním hodnoty aktív a záväzkov spoločnosti k určitému dátumu. Štatutárny orgán spoločnosti by tak mal zobrať do úvahy reálnu hodnotu majetku a záväzkov,

²² JACKSON, T. H. *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge : Harvard University Press, 1986, s. 125.

²³ Účtovníctvo majú povinnosť viesť právnické a fyzické osoby, ktoré sú považované za účtovné jednotky podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.

²⁴ SCHILIT, M.H. *Financial Shenanigans: How to Detect Accounting Gimmicks & Fraud in Financial Reports*, McGraw Hill Professional, 2002, s. 3.

²⁵ MARGRET, J.E. *Insolvency and Tests of Insolvency: An analysis of the „Balance Sheet“ and „Cash Flow Tests“*. Australian Accounting Review, 2002, roč. 12, č. 2, s. 59.

²⁶ CARTER, R.N., *Advanced Accounts*, London: Pitman, 1923, s. 43.

²⁷ Uvedené účtovné položky tvoria aktíva súvahy.

²⁸ FEDERATION DES EXPERTS COMPTABLES EUROPEENS. *FEE discussion paper on alternatives to capital maintenance regimes*: výskumná správa. Brusel: FEE, 2007. s. 25 a nasl.

²⁹ FEE alebo the Federation des Experts Comptables Europeens je organizácia reprezentujúca účtovníkov v Európe. Členovia FEE pozostávajú zo 44 profesionálnych účtovníckych organizácií z 32 krajín.

kde do majetku spoločnosti môže zarátať aj jej existujúci goodwill v súlade s účtovnými štandardmi.

Aj z uvedeného dôvodu ZKR³⁰ síce vychádza zo sledovania majetku a záväzkov v účtovníctve, ale znalecký posudok má prednosť pred účtovníctvom, ak existuje. Prakticky je však takmer nemožné vypracovať znalecký posudok spätne s odstupom určitého času pre potreby určenia úpadku.³¹

Ďalšou výnimkou pri posudzovaní predĺženia, okrem nezapočítavania podriadených záväzkov do celkovej výšky záväzkov, je že podnikateľ zároveň prihliadne aj na očakávateľné výsledky ďalšej správy majetku, prípadne očakávateľné výsledky ďalšieho prevádzkovania podniku, ak možno so zreteľom na všetky okolnosti odôvodnene predpokladať, že bude možné v správe majetku alebo v prevádzkovaní podniku pokračovať. Tu zákonodarca stanovuje určité subjektívne kritérium, ktoré je založené na budúcom podnikaní a toto budúce podnikanie musí priniesť pozitívny merateľný výsledok v podobe zisku. V tomto prípade nebude postačovať, že podnikanie vygeneruje pozitívny cash flow alebo musí to podľa nášho názoru smerovať k vygenerovaniu zisku. Vyplýva to predovšetkým z vymedzenia samotného predĺženia, kde úlohou ďalšieho podnikania má byť zvýšenie majetku a zníženie záväzkov za účelom odstránenia stavu predĺženia.

Krajský súd v Bratislave³² vo svojom rozhodnutí uvádza, že *uvedené ustanovenie znamená to, že ak sa štatutárny orgán aktívne snaží vyriešiť úpadok iným spôsobom ako konkurzom, ak úspešnosť takéhoto riešenia možno dôvodne predpokladať a postupuje pritom podľa pravidiel „best practice“, takéto konanie treba považovať za konanie s odbornou starostlivosťou, ktorá ho zbavuje zodpovednosti za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu. Zákon ukladá dlžníkovi, ktorému hrozí úpadok, prijať bez zbytočného odkladu vhodné a primerané opatrenia na jeho odvrátenie, len čo hrozba úpadku nastane. Vhodnosť a včasnosť prijatých opatrení vždy závisí najmä od informovanosti dlžníka. Ako tu súd ďalej uvádza, za konanie s odbornou starostlivosťou môžeme považovať také konanie, ktorého cieľom je vyriešiť úpadok iným spôsobom ako konkurzom, ak je možné dôvodne predpokladať, že sa úpadok týmto spôsobom podarí vyriešiť*

Je zrejmé, že s testovaním predĺženia sú spojené viaceré komplikácie vyplývajúce najmä z podstaty a spôsobu vedenia účtovníctva podnikateľa a často krátko aj jeho chybovosti. Napriek uvedenej chybovosti slovenský zákonodarca sčasti upúšťa od klasickej zodpovednosti³³ za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu v prípade tzv. malého konkurzu. Základným kritériom pre uloženie sankcie v podobe pokuty je kumulatívne splnenie dvoch podmienok a to vykázané záporné vlastné imanie³⁴ v poslednej účtovnej závierke a neuspokojená výška pohľadávok veriteľov presahujúcich 50 tisíc eur. Podmienka včasnosti³⁵ v tomto prípade už skúmaná nie je.

III. TEST PLATOBNEJ SCHOPNOSTI

Podstatnou platobnej neschopnosti je neschopnosť dlžníka splatiť svoje splatné peňažné pohľadávky svojím likvidným majetkom. Pri platobnej neschopnosti pôjde predovšetkým

³⁰ Ust. § 3 ods. 3 ZKR.

³¹ Napr. časť majetku už nemusí existovať pre potreby ocenenia.

³² Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. septembra 2014, sp. zn. 2 CoKR 128/2014, ktoré bolo potvrdené uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 04. februára 2015, sp. zn. I. ÚS 109/2015.

³³ V klasickej konkurze podľa 2. časti ZKR je oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu dlžníkom sankcionované zákonnou zmluvnou pokutou.

³⁴ V záväzkoch spoločnosti môžu byť aj záväzky spojené so záväzkovou podriadenosťou alebo ktoré by sa v konkurze uspokojovali v poradí ako podriadené záväzky alebo zaúčtovaný majetok bol ocenený historickými cenami, ktoré v súčasnosti nemusia zodpovedať realnej hodnote majetku prípadne ako bolo vyššie uvedené zaúčtuje sa neexistujúce výnosy a príjmy a pod.

³⁵ Pod pojmom včasnosť rozumieme 30 dní odo dňa objektívneho vzniku úpadku.

o problém s likviditou dlžníka.³⁶ Pri posudzovaní platobnej schopnosti ZKR vychádza zo základného pravidla, podľa ktorého je právnická osoba platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 90 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky³⁷ viac ako jednému veriteľovi, ktoré je doplnené o vyvrátiteľné domnienky o existencii platobnej schopnosti ako aj o neexistencii platobnej schopnosti.³⁸ Základom pre posúdenie existencie platobnej neschopnosti je teda existencia akýkoľvek dvoch peňažných záväzkov (nemusia byť vo forme exekučného titulu) u dvoch rôznych veriteľoch, pričom pri oboch uplynula objektívna lehota 90 dní odo dňa ich splatnosti. Za platobnú neschopnosť sa nepovažuje stav, keď dlžník odmieta uhrádzať niektoré finančné záväzky, pretože ich neuznáva alebo ich odmieta uhradiť z iných dôvodov.^{39,40} To znamená, že v prípade ak sú záväzky medzi veriteľom a dlžníkom sporné (napr. vedie sa o ich existencii spor), takýto záväzok nie je možné zaradiť medzi záväzky objektívne spôsobujúce platobnú neschopnosť⁴¹. Pri posudzovaní platobnej neschopnosti je dôležité skúmať iba tú skutočnosť, či dlžník naozaj nie je schopný uhrádzať jeho splatné peňažné záväzky a je úplne irelevantné skúmať celkovú hodnotu jeho majetku. Dlžník nemusí byť predĺžený a môže byť platobne neschopný. Uvedené podporuje aj uznesenie⁴² Najvyššieho súdu, podľa ktorého dlžník je v úpadku ak má viac veriteľov a po dlhšiu dobu nie je schopný plniť svoje splatné záväzky i keď hodnota jeho majetku preyšuje pohľadávky všetkých jeho veriteľov.

Pri úpadku vo forme platobnej neschopnosti môže nastať a často krát aj nastáva situácia, že síce dlžník má dostatočné množstvo majetku na úhradu všetkých svojich pohľadávok avšak tento majetok je nelikvidný a nedokáže uhradiť svoje splatné záväzky včas. V tomto prípade dlžník o ktorého platobnej neschopnosti nie je pochýb, nemá žiadny problém s tým, aby preklenul nedostatok likvidných aktív novým úverom⁴³ prípadne vyjednal s veriteľmi odklad splatnosti ich pohľadávku aj za cenu ich zabezpečenia jeho majetkom. Tu však z pohľadu veriteľa hrozí, že následne zabezpečenie veriteľovej pohľadávky bude naplňovať predpoklady odporovateľného právneho úkonu podľa § 57 ZKR a nasl. V tomto konkrétnom prípade to bude závisieť od naplnenia podmienky ukrátenia veriteľa, čo môže už byť pre veriteľa viac rizikové riešenie.⁴⁴

³⁶ K tomu bližšie CONT-KOTLICKI-VALDERRAMA Liquidity at risk: Joint stress testing of solvency and liquidity. Journal of Banking & Finance, 2020, roč. 118, september, článok 105871. s. 1-16.

³⁷ Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi. To znamená, že napr. v prípade postúpenia pohľadávky veriteľa alebo jej časti týmto veriteľom na inú osobu, sa táto pohľadávka bude považovať za pohľadávku jedného veriteľa až do uplynutia 90 dní odo dňa jej postúpenia. V prípade podania veriteľského návrhu na vyhlásenie konkurzu v prípade ak sa postúpi pohľadávka na inú osobu sa môže tento návrh považovať aj za šikanózný výkon práva, aj keď to právna úprava umožňuje. Pozri napr. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 43CoKR/31/2014, zo dňa 27.08.2014. Umelé vytvorenie veriteľov za účelom podania návrhu na vyhlásenie konkurzu nepodporuje ani Najvyššie súd Českej republiky, sp.zn.29 NSCR 14/2012, z dňa 28.03.2013 (R 76/2013).

³⁸ § 3 ods. 2 ZKR.

³⁹ ĐURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár*. 4. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2021. s. 10.

⁴⁰ Aj podľa stanoviska občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 19/98 z dňa 17.06.1998, Ak je dlžník, objektívne vzaté, schopný zaplatiť splatnú pohľadávku veriteľa, nie je to však ochotný urobiť, nie sú splnené podmienky úpadku v zmysle § 1 ods. 2 prvá veta ZKV.

⁴¹ Podľa Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2 CoKR 26/2012, z dňa 24.05.2012, *účelom konkurzného konania nie je zisťovať existenciu sporných pohľadávok. Konkurzný súd rozsiahlejšie dokazovanie vykonáva len v súvislosti so skutočnosťami, ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie splnenia hmotnoprávnych podmienok upravených v §3 ods. 2 a 3 ZKR (t.j. či je dlžník v úpadku)*.

⁴² R 95/2000, Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12.6.2000, sp.zn. 4 Obo 335/99 cit. podľa ĐURICA, M. *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii*. Bratislava: Eurokódex, 2006. s. 117.

⁴³ RICHTER, T. *Insolvenčné právo*, Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 235.

⁴⁴ V prípade ak by po vzniku následného zabezpečenia pohľadávky veriteľa majetkom dlžníka ostalo dostatočné množstvo majetku na úhradu všetkých ostatných veriteľov, predpoklad ukrátenia veriteľov by naplnený nebol a nejednalo by sa o odporovateľný právny úkon. Bližšie k tomu DOLNÝ, J. *Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve*, Bratislava: C.H.BECK, 2021, s. 18 a nasl.

1. Vyvrátiteľná domnienka o existencii platobnej schopnosti

Zákonodarca však v rámci jednej z posledných novelizácií ZKR⁴⁵ stanovil novú vyvrátiteľnú domnienku o existencii platobnej schopnosti. Vyvrátiteľná domnienka pozostáva z 2 predpokladov, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Po prvé so zreteľom na všetky okolnosti možno odôvodnene predpokladať, že v správe majetku alebo v prevádzkovaní podniku je možné pokračovať. Teda podobná podmienka, aká bola skúmaná v rámci predĺženia. A po druhé, rozdiel medzi výškou jej splatných peňažných záväzkov a peňažného majetku (ďalej len „medzera krytia“) je menej ako desatina výšky jej splatných peňažných záväzkov, alebo v dobe nie dlhšej ako 60 dní medzera krytia pod takúto hranicu klesne. Skúmanie okamžitej likvidity (v nadväznosti na platobnú schopnosť) podnikateľa by pre tohto podnikateľa nemalo predstavovať výraznejší problém. Vyhláška určuje výpočet medzery krytia⁴⁶ a taktiež presne určuje, ktoré peňažné záväzky a peňažný majetok⁴⁷ je potrebné pomerovať pre jej výpočet. To znamená, že na základe finančných výkazov vie podnikateľ prostredníctvom tejto vyvrátiteľnej právnej domnienky preukázať, že je platobne schopný, napriek existencii dvoch splatných záväzkov voči dvom veriteľom viac ako 90 dní po lehote splatnosti (t.j. spĺňa podmienky platobnej neschopnosti). Využitelnosť tejto vyvrátiteľnej právnej domnienky je predovšetkým pri veriteľskom návrhu na vyhlásenie konkurzu na dlžníka.⁴⁸ Praktickejší problém bude pre podnikateľa preukázať, že medzera krytia klesne pod zákonom ustanovenú výšku v dobe nie dlhšej ako 60 dní, teda dlžník v tejto lehote získa finančný majetok a bude schopný uhradiť svoje splatné peňažné záväzky. V tomto prípade bude musieť podnikateľ na základe jemu známych skutočností vedieť nasimulovať stav na nasledujúcich 60 dní, z ktorého bude vyplývať dostatočná výška medzery krytia. Výpočet medzery krytia resp. jej určenie bude teda vyplývať z plánovaného stavu peňažného majetku a peňažných záväzkov v lehote nie dlhšej ako 60 dní odo dňa ku ktorému sa vypočítava prognóza.

Hlavnými problémami, ktoré pri tejto vyvrátiteľnej domnienke vidíme sú akým spôsobom podnikateľ zadeklaruje svoju solventnosť a zabezpečenie reálnej objektívnosti takéhoto deklarovania splnenia podmienok testu. To znamená, akým spôsobom bude preukázaná jednak medzera krytia a jej porovnanie s výškou splatných záväzkov ako aj prognóza výšky tejto medzery krytia na nasledujúcich 60 dní. Tu je podľa nášho názoru dôležitý nielen samotný výstup, t.j. konkrétna číselná hodnota preukazujúca platobnú schopnosť vrátane určenia čiastkových hodnôt (výška peňažných záväzkov a peňažného majetku pre určenie medzery krytia), ale aj preukázanie podkladov, z ktorých uvedená skutočnosť vychádza. Aktuálna súdna prax pri posudzovaní platobnej neschopnosti v prípade veriteľského návrhu na vyhlásenie konkurzu vychádza iba z vyhlásenia dlžníka o platobnej schopnosti (bez doloženia konkrétnych podkladov k účtovným údajom) okrem prípadov, keď sú dôvodné pochybnosti o jeho pravdivosti. To však neumožňuje preskúmateľnosť takéhoto vyhlásenie dlžníka.

⁴⁵ Zákon o riešení hroziaceho úpadku.

⁴⁶ Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 197/2022 Z. z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe určenia platobnej neschopnosti, medzere krytia a hroziacej platobnej neschopnosti.

⁴⁷ V prípade peňažného majetku ide o výlučne majetok, ktorý je bezodkladne speňažiteľný a je ho možné použiť na úhradu splatných záväzkov. Napr. pri pohľadávkach je to lehota najneskôr 30 dní do dňa ich splatnosti. Na rozdiel od Českej judikatúry, nehnuteľnosti sa do peňažného majetku pre účely určenia platobnej schopnosti započítavať nebudú. K tomu pozri Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z dňa 30.01.2014, sp. zn. 29 NSČR 40/2013 alebo Najvyššieho súdu Českej republiky z dňa 15.12.2014, sp. zn. 29 NSČR 119/2014.

⁴⁸ Podľa Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. januára 2020, sp. zn. IV. ÚS 20/2020: „Posudzovaním platobnej (ne)schopnosti dlžníka (definovanej v § 3 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) sa v procese po začatí konkurzného konania zaoberá konkurzný súd a hodnotí ju podľa kritérií ustanovených zákonom o konkurze a reštrukturalizácii, resp. príslušnými vykonávacími predpismi (ide najmä o tzv. test platobnej schopnosti). Ak chce dlžník odvrátiť vyhlásenie veriteľského konkurzu na svoj majetok, musí svoju platobnú schopnosť aspoň osvedčiť. Ak sa to dlžníkovi podarí, je vylúčené, aby súd na jeho majetok vyhlásil konkurz.“

2. Vyvrátiteľné domnienky o existencii platobnej neschopnosti

Prvá vyvrátiteľná domnienka predstavuje situáciu, že ak peňažnú pohľadávku nemožno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou, predpokladá sa že je platobne neschopný. Dôvodová správa k zákonu konštatuje, že ak je na majetok dlžníka vedená exekúcia pre nesplnenie peňažnej pohľadávky a ak zo súpisu majetku, resp. vyhlásenia o majetku nemožno zistiť žiaden majetok postihnuteľný exekúciou, bude sa predpokladať, že dlžník je platobne neschopný. Táto domnienka je použiteľná predovšetkým pri veriteľských návrhoch ako obsahová náležitosť návrhu na vyhlásenie konkurzu, pričom dlžník má možnosť preukazovať dôkazom opaku, že je platobne schopný, alebo môže priamo pohľadávku veriteľa zaplatiť, a tak svoj záväzok splniť.⁴⁹ Z pohľadu veriteľa táto vyvrátiteľná podmienka posilňuje postavenia veriteľa pri podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu na dlžníka. To však neznamená, že ak pohľadávku je možné vymôcť v exekúcii dlžník nie je platobne neschopný.⁵⁰

Druhou vyvrátiteľnou domnienkou je pasivita dlžník a nesplnenie jeho povinnosti uloženej mu výzvou súdu, aby osvedčil svoju platobnú schopnosť. Uvedené ustanovenie, je však nesystémové pretože v prípade ak dlžník neosvedčí svoju platobnú schopnosť, má sa za to, že svoju platobnú schopnosť neosvedčil čo už predstavuje fikciu, pri ktorej dlžník nemôže uplatniť dôkaz opaku.

IV. TESTOVANIE HROZIACEHO ÚPADKU

Prijatím zákona o riešení hroziaceho úpadku došlo k zmene vymedzenia hroziaceho úpadku⁵¹. Do prijatia tohto zákona bol hroziaci úpadok vymedzený v OBZ ako pomer vlastného imania a záväzkov menší ako 8 ku 100. Hrozba úpadku bola predovšetkým naviazaná na hrozbu blížiaceho sa predĺženia. Tento koncept bol z dlhodobého hľadiska neefektívny jednak z pohľadu dlžníka ako aj veriteľov. Po prijatí zákona o riešení hroziaceho úpadku bol hroziaci úpadok vymedzený v rámci ZKR. Podľa §4 ods. 1 a 2 ZKR je *dlžník v hroziacom úpadku najmä ak mu hrozí platobná neschopnosť. Dlžníkovi hrozí platobná neschopnosť, ak s prihliadnutím na všetky okolnosti možno dôvodne predpokladať, že v priebehu 12 kalendárnych mesiacov nastane jeho platobná neschopnosť.* Uvedená zmena nastala v dôsledku transpozície Smernice. Ako Smernica v úvode uvádza časový rámec relevantný pre určenie hrozby úpadku môže byť niekoľko mesiacov alebo aj dlhší pred tým ako dôjde k samotnému úpadku. Z uvedeného vyplýva, že Smernica preferuje viac testovanie solventnosti založenom na cash-flow⁵² teste pred súvahovým testom solventnosti a jeho následnom indikovaní ako hrozby úpadku no napriek tomu má v úmysle oba tieto testy ponechať. Slovenský zákonodarca sa však pri transpozícii Smernice rozhodol pri formulácii hroziaceho úpadku predovšetkým pre využitie hrozby platobnej neschopnosti, najmä v kontexte možnosti využitia inštitútov verejnej a neverejnej preventívnej reštrukturalizácie.

Právna úprava vymedzila lehotu v rámci ktorej je možné identifikovať hroziacu platobnú neschopnosť na 12 kalendárnych mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti. Tu sa hneď naskytá otázka, aká by mala byť optimálna doba predvídateľnosti schopnosti spoločnosti uhrádzať svoje záväzky pri výkone bežnej podnikateľskej činnosti. Zo štúdie uskutočniteľnosti k prístupu k alternatívnym možnostiam tvorby kapitálu⁵³ vyplýva, že maximálna dĺžka

⁴⁹ ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár*. 4. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2021. s. 14.

⁵⁰ K nemožnosti použitia dôkazu a contrario pozri Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp.zn. 4Obdo/7/2022 z 28.02.2022.

⁵¹ K právnej úprave hroziaceho úpadku do prijatia zákona o hroziacom úpadku pozri KUBINEC, M. *Obchodná spoločnosť v kríze*. Bratislava: C.H.BECK, 2022; GRAMBLIČKOVÁ, B., KAČALJAK, M.: Sprisnenie pravidiel chrániacich veriteľov slovenských spoločností v kontexte základných slobôd EÚ In *Cofola 2016*, Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 1593-1607.

⁵² K rozdeleniu testov solventnosti pozri bližšie HEATON, J.B. Solvency tests. *Business Lawyer*. 2007, roč. 62, č. 3, s. 983.

⁵³ LANFERMANN, G. a kol. *Feasibility study on an alternative to the capital maintenance regime established by the Second Company Law Directive* : štúdia. Berlín: KPMG, 2006, 424 s.

predvídateľnosti, na ktorý by dá reálne spoľahnúť neprekračuje 5 rokov. My taktiež zastávame názor, že určitá flexibilita spoločnosti pri určení tejto lehoty je odôvodnená. Základom pre umožnenie flexibility pri uplatňovaní predvídateľnosti schopnosti splácať svoje budúce splatné záväzky je prepojenie ochrany veriteľov poskytovanej obchodnoprávnymi normami s ustanoveniami konkurzného práva, a to predovšetkým s ustanoveniami chrániacimi veriteľov pred ukracujúcimi právnymi úkonmi, čo by v danom prípade pri zneužití takejto flexibility spoločnosť splňať mala. To znamená, že lehota pre určovania hroziaceho úpadku bola v tomto prípade zvolená optimálne.

Samotné určovanie a prognóza hroziacej platobnej neschopnosti sa môže uskutočniť prostredníctvom projekcie mesačného vývoja medzery krytia zostavenej na obdobie najbližších 12 mesiacov alebo iného obdobného dokladu, na základe ktorého je možné porovnateľným spôsobom posudzovať hroziacu platobnú neschopnosť.⁵⁴ Pričom projekciu medzery krytia je možné uskutočniť 4 spôsobmi

- a) projekciou priebežných účtovných závierok,
- b) výpočtom peňažných tokov priamou metódou,
- c) výkazom prehľadu peňažných tokov alebo
- d) zjednodušeným formulárom projekcie mesačného vývoja medzery krytia zverejnenom na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky⁵⁵.

Základom prognózy podnikateľa pre určenie medzery krytia musia byť vhodné dáta a podobne ako pri určovaní platobnej schopnosti prostredníctvom medzery krytia musia byť tieto dáta overiteľné. Táto overiteľnosť dát bude nevyhnutná v situáciách ako napr. podanie návrh na povolenie verejnej alebo neverejnej preventívnej reštrukturalizácie, kedy túto obligatórnu podmienku a to existenciu hroziaceho úpadku, musí preskúmať súd. Z pohľadu veriteľov sa podľa nášho názoru zabezpečuje aj istá ochrana ich záujmov a to v tom, že veritelia sú oprávnení spochybniť uvedené predkladané výkazy, napr. ak je zjavné že údaje o splatných záväzkoch nebudú pravdivé a pod.

V. ZÁVER

Povinnosť sústavného sledovania účtovníctva dlžníkom je spätá aj s jeho v povinnosťou skúmania dlžníkovho úpadku. Čím skôr bude odhalený úpadok dlžníka prípadne jeho hrozba, môže dlžník využiť aj iné spôsoby riešenia úpadku a jeho odvrátenia ako vyhlásením konkurzu. Úpadok môžeme v súčasnosti považovať za objektívny stav, ktoré je určiteľný za predpokladu, že dlžník vedie svoje účtovníctvo riadne.

Z pohľadu preukazovania platobnej schopnosti a za účelom väčšej ochrany veriteľov by podľa nášho názoru malo byť nevyhnutné preukazovať aj dáta z ktorých dlžník vychádzal a nie len samotnú výšku položiek ako splatné peňažné pohľadávky, záväzky a pod. ale aj ich presnú identifikáciu. Uvedený záver by bolo potrebné uplatniť aj vo vzťahu prognózy budúcej výšky medzery krytia, aby bola daná prognóza overiteľná a tak nedošlo k zneužitiu práva zo strany dlžníka pri preukazovaní jeho platobnej schopnosti.

Taktiež by bolo vhodné v prípade spornosti predložených výkazov, aby mal súd možnosť o predložených výkazoch sám rozhodnúť, a to či sú splnené podmienky platobnej schopnosti. Toto by však bolo možné len za predpokladu, že súčasťou predložených výkazov budú aj dáta z ktorých boli dané výkazy zostavené a tak v zabezpečená transparentnosť uvedených výkazov.

⁵⁴ Ust. § 4 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 197/2022 Z. z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe určenia platobnej neschopnosti, medzere krytia a hroziacej platobnej neschopnosti.

⁵⁵ <https://www.justice.gov.sk/sluzby/vzory-a-formulare/vzory-pre-fo-a-po/> Uvedený výkaz však v súčasnosti obsahuje chyby, pretože prepočítava hodnoty medzery krytia v rozpore s ustanoveniami vyhlášky.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

platobná neschopnosť, predĺženie, hrozba platobnej neschopnosti, konkurz, testy solventnosti

KEY WORDS

insolvency, over-indebtedness, imminent insolvency, bankruptcy, solvency tests

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. CARTER, R.N., *Advanced Accounts*, London: Pitman, 1923, ISBN: 9780273010265
2. CONT-KOTLICKI-VALDERRAMA Liquidity at risk: Joint stress testing of solvency and liquidity. In: *Journal of Banking & Finance*, 2020, roč. 118, september, č.článku 105871. s. 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2020.105871>
3. CSACH, K. Predinsolvenčné povinnosti štatutárnych orgánov. *Karlovarské právnické dny*, 2017, s.398-415
4. DOLNÝ, J. *Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve*, Bratislava: C.H.BECK, 2021. ISBN 978-80-8232-002-5
5. DOLNÝ, J. Zodpovednosť štatutárneho orgánu spoločnosti za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu: komparácia slovenského a nemeckého právneho poriadku In: SUCHOŽA, J., HUSÁR, J., HUČKOVÁ, R. (eds.): *Právo, obchod, ekonomika IX*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2019, s.111 – 118. ISBN 978-80-574-0036-3. <https://doi.org/10.33542/POE2021-0036-3>
6. DOLNÝ, J. Doktrína prekvalifikovania cudzích zdrojov na vlastné zdroje. *Justičná revue*, 2016, č.10, s. 1034 – 1053. ISSN 1335-6461
7. ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár*. 4. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2021. s. 10. ISBN 978-80-7400-846-7
8. ĎURICA, M. *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej Únii*. Bratislava: Eurokódex, 2006. s. 117. ISBN 9788089447312
9. FARKAŠ, R. *Vlastné imanie obchodných spoločností*, Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 9788081689512
10. GELTER, M. The subordination of shareholder loans in bankruptcy. *International Review of Law and Economics*. 2006, č. 4, s. 478-502. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.654222>
11. GULKA, M. Model predikcie úpadku obchodných spoločností podnikajúcich v podmienkach SR. *FORUM STATISTICUM SLOVACUM*, 2016, č. 1, s. 16-22. ISSN 1335 – 0900
12. FINCH, V. *Corporate insolvency law: perspectives and principles*. Cambridge: Cambridge University Press 2009, ISBN 9780521878104. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139175395>
13. HAVEL, B., ŽITŇANSKÁ, L.: Hranice využiteľnosti preventívnej reštrukturalizácie a insolvenčnej governance – český a slovenský pohľad. *Právni rozhledy*, roč. 30, č. 1/2022, s. 1-6. ISSN 1210-6410
14. JANOTOVÁ, P., VOLNÝ, M. Rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 4 CoKR 27/2018 z 27. 2. 2019 (spriaznenosť bankového veriteľa) In *Súkromné právo*, č. 1, 2023. ISSN 1339-8652
15. JACKSON, T. H. *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge : Harvard University Press, 1986, s. 125. ISBN 9781587981142
16. KAČALJAK, M.: Sprísnenie pravidiel chrániacich veriteľov slovenských spoločností v kontexte základných slobôd EÚ In *Cofola 2016*, Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 1593-1607. ISBN 978-80-210-8363-9

17. KUBINEC, M. *Obchodná spoločnosť v kríze*. Bratislava: C.H.BECK, 2022. ISBN 9788074008702
18. KUBINEC, M. Hľadáme ďalších veriteľov. *Bulletin slovenskej advokácie*, 2005, č. 6 - 7, s. 56-59. ISSN 1335-1079
19. LANFERMANN, G. a kol. *Feasibility study on an alternative to the capital maintenance regime established by the Second Company Law Directive : štúdia*. Berlín: KPMG, 2006, 424 s.
20. LUTTER, M. *Legal Capital in Europe*. Bonn: Walter de Gruyter, 2006. 701 s. ISBN 978-3899493399. <https://doi.org/10.1515/9783110926583>
21. HEATON, J.B. The Altman Z Score Does Not Predict Bankruptcy. *AIRA Journal*, 2020, č. 3, s. 32-34. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3570149>
22. MAJEROVÁ, J., Kliestik, T. Towards the European Insolvency Law Harmonisation in the Context of Cluster Analysis. In: 10th international scientific conference International Days of Statistics and Economics, Prague, Czech Republic, 2016, pp. 1141-1150. ISBN 978-80-87990-10-0
23. MARGRET, J.E. Insolvency and Tests of Insolvency: An analysis of the „Balance Sheet“ and „Cash Flow Tests“ . *Australian Accounting Review*, 2002, roč. 12, č. 2, 278s. ISBN 9780203129685. <https://doi.org/10.4324/9780203129685>
24. MAŠUROVÁ, A. Zodpovednosť štatutárov, faktických štatutárov a tieňových štatutárov kapitálových spoločností voči veriteľom spoločnosti podľa novej úpravy obchodného zákonníka a zákona o konkurze a reštrukturalizácii. In: *Mílniky práva v stredo európskom priestore 2018*, Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2018. s. 169-181. ISBN 978-80-7160-526-3
25. RICKFORD, J. Legal Approaches to Restricting Distributions to Shareholders: Balance Sheet Tests and Solvency Tests. *European Business Organization Law Review*. 2006, roč. 7, č. 1, s. 135-179. <https://doi.org/10.1017/S1566752906001352>
26. RICHTER, T. *Insolvenční právo*, Praha: Wolters Kluwer, 2017, 624 s. ISBN 9788075524447
27. SANFORD U. Mba. *New Financing for Distressed Business in the Context of Business Restructuring Law*. Budapest: Springer. 2019. s. 20. ISBN 978-3030197483. https://doi.org/10.1007/978-3-030-19749-0_1
28. SCHILIT, M.H. *Financial Shenanigans: How to Detect Accounting Gimmicks & Fraud in Financial Reports*, McGraw Hill Professional, 2002, 318 s. ISBN 9780071703079
29. SVABOVA, L., DURICA, M. Being an outlier: a company non-prosperity sign? In: *EQUILIBRIUM-QUARTERLY JOURNAL OF ECONOMICS AND ECONOMIC POLICY*, roč. 14, č. 2, s. 359-375. <https://doi.org/10.24136/eq.2019.017>
30. VODA – DOBROTA- TIRCA – DUMITRASCU. Corporate bankruptcy and insolvency prediction model In: *Technological and Economic Development of Economy*, 2021, roč. 27, č. 5, s. 1039-1056. <https://doi.org/10.3846/tede.2021.15106>

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

doc. JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD.

vysokoškolský učiteľ, docent

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Právnická fakulta, Katedra obchodného práva

a hospodárskeho práva

Kováčska 26, 040 75 Košice

Telefónne číslo: +421 55 2344153

E-mail: jaroslav.dolny@upjs.sk